

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
адміністрування
Кафедра менеджменту та адміністрування
СИЛАБУС

Регіональне управління та сталий розвиток

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

О.М.Руденко
(підпис) (прізвище та ініціали)

«26» серпня 2024 р.

Розробник (-и): Харченко Ю.П., доцент, д.е.н.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри менеджменту та адміністрування

(назва кафедри)

Протокол від «26» серпня 2024 р. № 11

Узгоджено з гарантом освітньої програми: _____
(підпис)

О.С.Лаишук
(прізвище та ініціали)

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	3 рік, 6 семестр спеціальність 281 "Публічне управління та адміністрування", освітньо-професійні програми "Публічне управління та адміністрування", перший (бакалаврський) рівень вищої освіти.
Викладач (-і)	Харченко Ю.П., д.е.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/10/profil-vykladacha_harchenko-yu.p.21.09.2023.pdf
Контакти викладача	+380979373521 ycharhenkoyp@gmail.com

1. Анотація курсу. В науці публічного управління науково доведено необхідність переходу від стратегічного планування, як сукупності окремих методів і інструментів, до стратегування регіонального розвитку, як процесу формування єдиної цілісної багаторівневої системи стратегічного планування та управління для забезпечення трансформації економіки регіонів. В умовах, що склалися, є потреба в розробці нової державної регіональної політики, яка повинна базуватися на чіткому уявленні про цілі, шляхи, механізми трансформації регіональної системи і наявність необхідних ресурсів для її реалізації. Від так, важливим є вивчення здобувачами вищої освіти стратегування регіонального розвитку як інструменту вирішення завдань, що дозволяють створити умови для перспективного розвитку регіону на основі стратегічних цілей та механізмів реалізації, які здатні консолідувати зусилля всіх гілок влади, представників бізнесу та суспільства. Важливим є вивчення концепцій стратегування соціально-економічного розвитку регіону та викладених в ній методологічних та конструктивних принципів.

2. Мета та цілі курсу. Метою навчальної дисципліни «Управління стратегічним розвитком регіонів» є допомога студентам у формуванні базових уявлень про сутність, зміст та еволюцію інституціонального напрямку в економічній теорії, відмінні риси і особливості методології інституціональних досліджень, фундаментальні засади теорій інституціоналізму та їх засновників, інституціональні особливості поведінки фірми і держави як економічних суб'єктів, можливості використання основних результатів досліджень інституціональної теорії в реальній практичній діяльності на різних рівнях і етапах розвитку економічної системи. Завданнями є:

- розглянути основні поняття інституціональної економіки, розкрити можливості їх застосування для аналізу інститутів економіки міст та регіонів;
- показати, що розвиток ринкової економіки вимагає адекватних інституціональних механізмів, створення яких є складним і тривалим процесом, що ці механізми практично не піддаються запозиченню;
- допомогти здобувачам сформулювати глибоке розуміння як функціонує економіка міста, регіону, які стимули створює інституціональне середовище, як інститути впливають на поведінку людей, а отже, і на зростання добробуту населення міст та регіонів;
- навчити студентів розуміти проблеми, які виникають при взаємодії людей, можливі способи їх вирішення, що ґрунтуються на використанні не тільки формальних правових інструментів, але і неформальних механізмів.

Вивчення матеріалу дисципліни сприяє формуванню організаційно-управлінського мислення, вміння аналізу проблемних ситуацій, вироблення навичок прийняття політичних і управлінських рішень, готує фахівців до практичної діяльності управління підприємством.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні інтегральну компетентність (ІК), загальні (ЗК) та фахові спеціальні (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. (ІК).

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його

ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 9 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 13 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).

Фахові компетентності:

ФК2 Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

ФК7 Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності.

ФК 8 Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати.

ФК11 Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

ФК14 Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, правові та економічні аспекти, що впливають на формування рішень у сфері публічного управління.

Результати навчання. Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (РН), передбачені освітньою програмою:

ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування

ПРН 8 Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень

ПРН12 Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

ПРН 13 Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку.

ПРН 17 Вміти проектувати системи публічного управління на різних рівнях влади відповідно до тенденцій соціально-економічного розвитку та стандартів електронного врядування

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

- Володіти сучасними здобутками філософії сучасної економічної науки, розрізняти ознаки історичних типів наукової раціональності стосовно економічних систем на сучасному етапі;
- Вміти збирати, аналізувати та обробляти науково-аналітичні матеріали, необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань реалізації ефективних інституційних змін;
- Обґрунтовувати науково-практичні рекомендації щодо системного аналізу еволюції національної господарської системи і формування наукової концепції розвитку економічної системи на засадах системної інклюзивності в умовах сучасних трансформацій;
- Здійснювати комплексний системний аналіз еволюції економічної та господарської систем з позицій теоретико-методологічних підходів інституціоналістів;
- Здатність вести професійну комунікацію з науково-практичної проблематики інституційно еволюційної економічної теорії;
- Здатність приймати обґрунтовані економічні рішення при аналізі конкретних ситуацій інституційного розвитку економіки.
- Знати витоки, генезу та основні етапи еволюції теоретико-методологічних основ інституційної економічної теорії;
- Характеристики основних типів наукової раціональності у контексті розвитку інституціональної теорії;
- Знати зміст та структура основних дослідних програм інституційно-еволюційної економічної теорії у складі традиційного та нового інституціоналізму;
- Структурну організацію сучасної інституціональної теорії у складі її основних напрямів, які репрезентують диференціацію та інтеграцію наукового економічного знання, провідні наукові традиції, які лежать у їх основі;
- Сутність взаємозв'язку між позитивними та нормативними теоретичними поглядами представників інституціоналізму та напрямів сучасної економічної теорії;

- Знати наукові результати та основні теоретичні здобутки інституційно-еволюційної економічної теорії, напрями їх науково-практичного застосування у дослідженні трансформаційної економіки;
- Економічну теорію нового інституціоналізму: теорію трансакційних витрат, прав власності, економіки права, суспільного вибору.
- Володіти загальнонауковими та специфічними методами економічних досліджень;
- Володіти понятійним та категоріальним апаратом, що репрезентує наукові традиції та дослідні програми інституційно еволюційної економічної теорії;
- Вміння формувати наукову комунікацію.

4. Пререквізити. Вивчення даної навчальної дисципліни здобувач розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення цієї дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: «Теорія управління», «Операційний менеджмент», «Основи менеджменту», «Управлінський аналіз». Вивчення дисципліни «Інституціональна економіка» здійснюється разом з такими навчальними дисциплінами, як: «Управління змінами у публічній сфері», «Стратегічне та антикризове управління» та ін.. У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують виконання комплексного тренінгу, здійснення науково-дослідної практики та переддипломну практику.

5. Обсяг курсу. Зазначте загальну кількість кредитів, кількість занять та годин самостійної роботи.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	28
Лабораторні заняття	22
Самостійна робота	130
Курсова робота	
Всього кредитів – вказати кількість кредитів	6

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу

6. Тематика курсу.

Тема 1. «МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ».

Специфіка наукових підходів та стратегічні орієнтири трансформації регіону в нових умовах господарювання. Економічна сутність регіону як суб'єкту трансформації національної економіки на мезорівні. Стратегічне планування методологічне підґрунтя стратегування збалансованого розвитку регіонів України.

Тема 2. «МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ СТРАТЕГУВАННЯ В СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ».

Закордонний досвід стратегічного планування регіонального розвитку. Системний підхід як ключовий імператив вдосконалення процесів стратегування на мезорівні. Генезис та ідеологія стратегування контексті регіональних досліджень

Тема 3. «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ»

Обґрунтування цілей та напрямків концепції стратегування соціально-економічного розвитку регіону. Державно-приватне партнерство як інструмент інституційного механізму реалізації процесу стратегування на мезорівні. Науково-методичні рекомендації щодо вдосконалення системи регіонального стратегування.

Тема 4 «РЕГІОН ЯК СКЛАДНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА».

Роль регіону у системі міжрегіональних взаємозв'язків і взаємодії з державою, іншими регіонами України та державами. Вибір стратегії управління регіональним розвитком

Тема 5 «ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ СУТНІСТЬ ТА ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ».

Теоретичні засади стратегічного управління регіональним розвитком та формування етапів його управління, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності регіону. Етапи стратегічного управління регіональним розвитком та методи їх реалізації

Система оцінювання та вимоги. Поточний контроль – до 60 балів, в тому числі: присутність – 10 балів, практичні заняття – до 35 балів, розрахунково-графічна робота – до 15 балів. Семестровий контроль у вигляді екзамену проводиться під час сесії у вигляді тестування (максимум 40 балів).

Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за іспит.

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /екзамен - 60/40</i>
Вимоги до РГР, КР, КП тощо	<i>Виконання розрахунково-графічної роботи оцінюється в 15 балів.</i>
Практичні заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, відповідь на питання самостійного опрацювання, виконання практичних завдань</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 21.</i>

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СТРАТЕГУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ		25
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	5
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	15
3	Присутність та активність на лекціях	5
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ СТРАТЕГУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ		20
1	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	5
2	Повнота та своєчасність виконання завдань	10
3	Присутність та активність на лекціях	5
Індивідуальна робота		40
Семестровий контроль (Екзамен)		40
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

8. Політики курсу. Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю. У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання іспиту всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний іспит складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» за посиланням: <https://www.stu.cn.ua/staticpages/akadem-dobrochesnist/>). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі завдань оцінюється в 1 бал. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути

наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачам вищої освіти курсу можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, статті на науково-практичних конференціях тощо.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час проведення підсумкового контролю.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання компетентностей з курсу, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»» шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентностей. У випадку проходження подібного курсу з інших спеціальностей перезараховані можуть бути лише теми, зазначені в курсі відповідно до змістових модулів.

9. Рекомендована література.

1. Бутко М. П., Харченко Ю. П. Методологічне стратегізування регіонального розвитку в умовах модернізації інституціонального базису української держави. Регіональна економіка. 2020. № 4(98). С. 13-23. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-4-2> (1,3 д.а.). Особистий внесок визначено сутність концепту методологічного стратегізування регіонального розвитку в умовах модернізації інституціонального базису української держави, вказано на основні модернізаційні чинники (1 д.а.).
2. Харченко Ю. П. Аналіз інклюзивних інститутів розвитку регіону на прикладі Чернігівської області. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. 2021. Вип. 47. С. 60-65. DOI: <https://doi.org/10.32841/2413-2675/2021-47-7> (0,7 д.а.).
3. Харченко Ю. П. Генеза наукової думки щодо інституціоналізму та його імплементація у становлення регіоналізму в Україні. Науковий вісник Полісся. 2021. № 2(18). С. 57–64. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2019-2\(18\)-57-64](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2019-2(18)-57-64) (0,9 д.а.).
4. Харченко Ю. П. Концептуальні засади інклюзивності у сфері промислової діяльності в Україні. Економіка та суспільство. 2021. № 33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-92> (0,7 д.а.).
- 5.10. Харченко Ю. П. Домогосподарства та їх роль в інституціоналізації регіонального простору на засадах інклюзії. Економіка, управління та адміністрування. 2021. № 2(96). С. 3–8. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-2\(96\)-3-8](https://doi.org/10.26642/ema-2021-2(96)-3-8) (0,7 д.а.).
6. Харченко Ю. П. Закономірності та екстрактивні максими модернізації інституціонального базису регіонального розвитку. Економічний простір. 2021. № 167. С. 98-102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/167-18> (0,6 д.а.).
7. Харченко Ю. Сучасний стан рівня соціальної стратифікації як компоненти забезпечення продуктивних сил регіонів України. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2021. № 3(27). С. 158-164. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3\(27\)-158-164](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3(27)-158-164) (0,8 д.а.).
8. Харченко, Ю. П. Інституціоналізація регіонального простору: теорія, методологія, практика : монографія / Ю. П. Харченко. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2023. – 290 с.
9. Зверяков М. І., Кухарська Н. О., Клевцевич Н. А., Шараг О. С. Стратегування регіонального розвитку: теорія, методологія, концепція: монографія / Одеський національний економічний

університет МОН України — Одеса : Атлант VOI COIU, 2019. — 241 с. : іл., табл.

10. Гесць В. М. Трансформаційні перетворення. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / В. М.Гесць, Б. Є. Кваснюк [ред. акад. НАН України В. М. Гесць]. — К. : Фенікс, 2003. (Ін-т економ. прогнозування НАН України).
11. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку методологія формування, механізми реалізації : монографія / З. В. Герасимчук— Луцьк : «Настир'я», 2001. — 526 с.
12. Долішній М. Ринкові механізми регіонального управління / М. Долішній, О. Мошенец // Регіональна економіка. — 2001. -№1. — С. 7-17.Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / [ред. акад. НАН України В. М. Гесць]. — К. : Ін-т економ. прогнозування НАН України; Фенікс, 2003. — 1008 с
13. Рогатіна Л. П. Стратегічне управління економічним розвитком, його особливості та роль у формуванні конкурентних переваг регіону. *Економіка та держава*. 2018. № 2. С. 92—96. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/2_2018/22.pdf
14. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. Відом. Верховної Ради України. 2010. № 50. Ст. 572.
15. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відом. Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
16. . Концепція вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 жовт. 2006 р. № 504-р. Офіц. вісн. України. 2006. № 40. Ст. 2692.
17. Лукашов О. О. Механізми державного регулювання стратегічного розвитку регіону. Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. 2017. № 2(33). С. 72 — 83. . Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального

РОЗДІЛ 5. ІНТЕРНЕТ САЙТИ

- 1) Кабінет Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
- 2) Законодавство України <https://www.rada.gov.ua/news/zak>
- 3) Офіційне представництво Президента України. <http://www.president.gov.ua>
- 4)Офіційний портал Верховної Ради України <http://www.rada.gov.ua/>
- 5)Офіційний портал органів виконавчої влади України. <http://www.kmu.gov.ua/>
- 6)Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України <http://www.mfa.gov.ua/>
- 7) Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>